

Kur'ân ve Arkeoloji Işığında Hz. Nuh ve Tufan Olayına Yeni Bir Yaklaşım

Ekrem SARIKÇIOĞLU

Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Dünyanın pek çok bölgelerinde ve çeşitli zamanlarda olmuş büyük su baskınları ve tufanları hakkında hikâye ve haberlere bütün milletlerde rastlanır. Bunların en meşhurlarından biri Hz. Nuh ve Tufandır. Tevrat ve Kur'ân'da anılması onun çok yaygınlaşmasına ve asırlar boyunca canlılığını sürdürmesine sebep olmuştur. Ancak konunun anlatımlarında, yorumlarla âyetler birbirine karışmış ve âyetlerin üzerleri yorumların sis perdeleriyle örtülmüştür. Bu sebeple makalemizde Tevrat'la Kur'ân arasındaki ayrılıklarda Kur'ân âyetleri esas alınmış ve arkeolojinin bize ulaştırdığı yeni bilgilerden yararlanılmaya çalışılmış, Kur'ân'a öncelik verilmiştir. Çünkü son vahiy kitabı Kur'ân kendinden önceki vahiy kitaplarını "doğrulayıcı"¹ yani kendisine paralel, doğru kabul ettiklerini tastik edici, onaylayıcı, kendisinden önceki vahiy kitapları içine sızan vahiy dışı haberleri düzeltici, tashih edici olarak gelmiştir. Kur'ân ayrıntılarıyla ilgili pek çok noktalarda Tevrat ve Talmud'tan ayrılır. Özellikle Kur'ân'ın yalnız mâna muhtevası olarak değil, aynı zamanda dil ve üslûp içeriği olarak da vahiy olduğuna inanmamız, bu vahyin günümüze kadar hiç bir değişikliğe uğramadan bizlere ulaştığını bilmemiz, Onan bilimsel delil olarak da yararlanabileceğimiz kanaatını vermiştir.

Tufan olayının kahramanı olan Hz. Nuh'un annesi ve babasının isimlerine Kur'ân'da rastlanmaz. Yahudiliğin 2. derecedeki kutsal kitabı Talmud'da göre babası Lemeh, annesi ise Hz. İdris'in oğlu Elişu'nun kızı Aşmua'dır².

Kur'ân ve Tevrat'a göre Hz. Nuh, kavmine Allah'ın varlığı ve birliğiyle ilgili bazı ilâhî emirleri tebliğ etmiştir. Çok tanrıya inanan putperest kavmi ve ileri gelenleri ise, onu defilikle itham ve öl-

dürmekle tehdit etmiştir. Ancak tehdidin bir hükümdar veya benzeri bir idari otorite tarafından yapıldığına dâir bir işaret yoktur. Buradan Hz. Nuh'un yaşadığı bölgede henüz bir devlet ve hükümdar otoritesi olmadığı anlaşılıyor. Hz. Nuh'un kavmi henüz kabile hayatı yaşayan ve bir devlet teşkilâtı bulunmayan yöresel bir topluluk olmalıdır.

Yaşadığı Bölge ve Muhtemel Olay Yeri:

Kur'ân'da Hz. Nuh'un dünyanın hangi bölgesinde yaşadığı ve Tufan olayının nerede geçtiğine dâir açık bir habere rastlanmaz. Tevrat ve Talmud haberlerinde Hz. İbrahim'in Tufan sonrası Hz. Nuh'un çifliğinde Mezopotamya'nın Ur şehrinde doğduğu, Hz. Nuh'un yanında büyüdüğü ve torunu olduğu rivâyet edilir³. Tevrat Ehli bu haberlere dayanarak Tufan olayını Mezopotamya'da aramıştır. Hz. Nuh'un Tufan öncesinde de aynı bölgede yaşamış olabileceği varsayımına götürmüştür. Ayrıca Gilgamiş Destanının da burada doğuşu ve Ur'da yapılan arkeolojik kazılarda rastlanan bir su baskını izi, Tufan kalıntısı ve işareti sayılmak istenmiştir⁴. Ancak Mezopotamya'nın kuzey taraflarında aynı ize rastlanmaması, araştırmacıların ısrarlarını biraz zayıflatmışsa da kanaatlarını değiştirmemiştir. Kur'ân müfessirleri de Tevrat Ehlinin kanaatlarına olumlu bakmıştır.

¹ Yunus, 37; Yusuf, 111; Bakara, 41,91, 97; Al-İmran, 3, 39, 50; Nisa, 47, Mâide, 46, 48.

² The Talmud, trans. H. Polano, London, New York 1978, s. 22

³ Tevrat, Tekvin, XI, 26; Talmud, 31 vd.

⁴ V. Gordon Childe, *Doğu'nun Prehistoryası*, çev. Şevket. A. Kansu, 2. Baskı Ankara 1971 s. 113 vd, 131

Yukarıda ifade ettiğimiz gibi, Kur'ân'ın doğrudan doğruya açık bir haberi olmamakla birlikte, bazı âyetlerin dolaylı işaretlerinin konuya ışık tuttuğu kanaatindeyiz:

a. Kur'ân Politeist Nuh kavminin tapıkları putlardan bahsederken Vedd, Suva, Yagus, Yeuk ve Nasr⁵ gibi put isimlerini sayar. Arabistan bölgesindeki putlarla ilgili en geniş rivayet bilgilerini toplayan ve Peygamberimizden yaklaşık iki asır sonra yaşayan, kendisine kadar gelen bu haberleri *Putlar Kitabı*, (Ank. 1969 Ter. Beyza Düşüngen), ismindeki eserinde toplayan İbn ul-Kelbî'ye (ölm. h. 200-204) göre Nasr'ın Sab'a'da Balha denen yerde,⁶ Yağus'un Yemen'de Mazhic isimli bir tepede, Ya'uk'un, San'a'da⁷ "Hayvan" isimli bir köyde,⁸ Vedd'in Dümet ul-Cendel'de,⁹ Suva'nın Medine yakınında Yanbu'da¹⁰ putları bulunmakta idi. Kelbî'nin bu tesbitleri Yemen'den Hicaz'a kadar yaklaşık 1500x500 km. karelik geniş bir alanı içine alıyor. Bu isimlerden ve rivayetlerden hareket edersek, Nuh Tufan'ının Güney ve Orta Arabistan yarım adasında yaşanmış olabileceği ihtimâli hatıra geliyor. Ancak putları geleneksel ve bölgesel şekliyle ağır kaya blokları veya acâyip görümlü tepeler olarak düşünürsek, bu putların tufan esnasında dağları, tepeleri, vâdileri aşarak bu kadar geniş bir alana sürüklenip dağılmaları da mantığa uymuyor. Bizden öncekilerin de mantığına uymaması olacak ki, hiç bir müfessir Nuh Kavminin Güney ve Orta Arabistan'da yaşamış olabileceğini söylememiştir.

Ancak günümüz tarih ve arkeoloji araştırmalarının ortaya koyduğu yeni malzeme ve yazılı belgeler, anılan put isimlerini ve mâhiyetlerini eski çağ toplumlarının inançlarına uygun bir tarzda gün ışığına çıkarmış ve aydınlatmıştır. Anılan putların Orta Doğu'da, Mezopotamya'da, Mısır'da eskiden beri bilinen yaygın putperestlerin tapıklarından pek farklı olmadığını ortaya koymuştur. Nitekim Vedd, Ay tanrısıdır, "sevgi ve dostluk"u temsil eder¹¹. Barâkış'da bulunan bir kitâbede ondan "Vedd Şahran", yâni "Ay Vedd" olarak söz edilir¹². Keçi, ceylan, boğa vs. boynuzlu hayvanlar, Ay ilâhının sembolü sayılır. Kültü Habeshistan'a ve güneyden kuzeye tüm Arabistan'a yayılmıştır¹³. Kitâbe ve mâbet mihrablarında sem-

bollerine sıkca rastlanır. Bu hayvanların boynuzları kötü ruhları uzaklaştırıcı muska gibi evlerin duvar ve damlarına asılırdı¹⁴. Kendisine tütsü kurban edilmekle birlikte, boynuzlu hayvanların kususuzları kurban edilirdi¹⁵. Nâdiren yılanla da sembolize edildiğine rastlanırdı¹⁶. Mâin'de devlet tanrılığına yükseltilmişti¹⁷. Nasr Güneş tanrısı sayılırdı. Sembol hayvanı kartal idi. Sab'a'da dişi, Mâin'de erkek olarak kabul görürdü. İsmi "muhteşem" anlamına geliyordu ve bazen El veya Allah gibi büyük tanrı anlamına da kullanılıyordu¹⁸. Bazen de aslan sembol hayvanı oluyordu. Bu semboller Babil'de İştâr'ın, Suriye'de ve Palmira'da Atargatis'in sembolleri idiler¹⁹. Yağus da aslanla temsil edilir ve "yardımcı" mânâsına idi. Yauk, "koruyucu" demektir ve at ile temsil edilirdi. Kültürleri güney ve kuzey tüm Arabistan'da yaygındı²⁰. Görüldüğü gibi isimlerdeki farklılıklar temeldeki bölgesel dil ve ifade ayrılığına dayanıyordu. Kavram olarak Mezopotamya'dan ve Mısır'dan farklı değildir. Bu bağlam üzere Kur'ân'da geçen Nuh kavmi putlarıyla ilgili isimler yöresel olmakla birlikte, kavramların yöresel olmadığı, eski dünyanın politeist inancını yansıttığı görülür. Dolayısıyla bize mekân tesbitinde yardımcı olamaz. Nitekim Babil'in İştâr putu, Mısır'da İzis, Suriye'de Astarte, Anadolu'da Sibel ve Kübele, Yunanistan'da Afrodit, Roma'da Venüs v.s. gibi isimlerle anılmıştır. İran'dan Atlas Okyanus'una kadar her yerde, putları ve mâbetleri olmuştur. Nuh kavmi put isim-

⁵ Nuh Suresi, 23.

⁶ İbn al - Kalbî, *Putlar Kitabı*, çev. Beyza Düşüngen, Ankara 1969, s. 29-51.

⁷ İbn al - Kalbî, 50.

⁸ İbn al - Kalbî, 50.

⁹ İbn al - Kalbî, 28.

¹⁰ İbn al - Kalbî, 50.

¹¹ Maria Höfner, "Die vorislamischen Religionen Arabiens", *Die Religionen Altsyriens, Altarabiens und der Mandaer*, von Hartmut Gese, Maria Höfner, Kurt Rudolph, Stuttgart 1970, s. 248.

¹² Höfner, 289.

¹³ Höfner, 376.

¹⁴ Höfner, 313.

¹⁵ Höfner, 331.

¹⁶ Höfner, 214, 319.

¹⁷ Höfner, 248, 286.

¹⁸ Höfner, 279, 286.

¹⁹ Höfner, 315.

²⁰ Höfner, 364, 376

lerinin mekânı değil, kavramların Arapçasını ifade ettiği görülmektedir.

b. Kanaatımızca Kur'an'daki en kuvvetli mekân işareti, yok olan Nuh kavminin topraklarına Ad kavminin mirascı²¹ ve merkezlerinin de "İrem"²² olduğu haberdir. İrem'den Tevrat'da da söz edilir²³. İrem bölgesi Kur'an'a göre Hz. Nuh'un ve kavminin de yaşadığı yerdir. Ancak İrem'in neresi olduğu hakkında eski kitaplarda çeşitli görüşler vardır. Sözlü rivayetlere dayanan genel kanaata göre, Yemen'de Umman Denizi sahilineki tarihsel şehir kalıntısının İrem olabileceği zannı ağır basmıştır. Tamamen sözlü rivayetlere dayanan spekülasyonların konuya ışık tuttuğu kanaatında değilim. Tevrat arkeolojisiyle ilgili günümüz arkeolojik araştırmaları ise, bu yerleşim yerinin Güney Filistin'de Lût gölünün güneybatısındaki "Edom" bölgesinin merkezi olduğunu ortaya çıkarmıştır²⁴.

c. Tufan izlerine gelince: Bölgede yapılan arkeolojik araştırmaların sonuçlarına göre, M.Ö. 2700 yıllarında Batı Ürdün'ün, Şeria nehri batısının birden bire insanlardan tamamen boşaldığı, müteakip yüzyılda bölgede ıssızlık hâkim olduğu dikkati çekmektedir. Arkeologlar bu ıssızlığı açıklamakta güçlük çekiyorlar. Ancak bölgeye bir müddet sonra yeni göçlerin olduğu ve bunların mezar kalıntılarında boy-bos bakımından daha iri vücutlu, göreğimli insanlar olduklarını, bu insanların muhtemelen Kafkaslar'dan bu kimsesiz, boş topraklara göç etmiş olabileceklerini söylüyorlar²⁵. Hatta bunların kısa bir müddet sonra asimile edilip kaybolduklarını da ilâve ediyorlar ki, Ad kavminin başına gelenlerin bir işareti olabilir. Bu keşifler Kur'an'ın anlattığı Nuh kavmi topraklarının mirascısı olan Ad kavminin Kur'an'daki "... size yaratılıştta onlardan ziyade boy-bos (ve kuvvet) verdi..."²⁶ özelliğine uygun düşüyor. Bütün dağınık parçalar yan yana gelince, parçalar birbirlerini tamamlıyor. Nuh ve Ad kavimlerinin yaşadığı bölgenin İrem merkezli Edom bölgesi olduğu kanaatını güçlendiriyor.

TUFAN'IN ETKİ ALANI :

Tevrat'a²⁷ ve Talmud'a²⁸ göre Tufan tüm yeryüzünü kaplamış, yeryüzünün tüm dağları da ay-

larca su altında kalmıştır. Daha sonra yavaş yavaş sular çekilmeye, sıcak rüzgârlar esmeye başlamış ve aylar sonra dünyanın en yüksek tepelerinden başlamak üzere karalar görünmüştür. Toprağın kurumasından sonra Hz. Nuh gemiden âilesini ve gemiye aldığı hayvanları dışarı çıkarmıştır²⁹.

Kur'an-ı Kerim "Onun, âyetlerimizi yalanlayan kavminden biz öcünü aldık. Hakikat onlar kötü bir kavimdirler. Biz işte topunu birden boğduk" (Enbiya, 77), buyuruyor ki, bu ifâdeden Tufanın Tevrat'ın dediği gibi yeryüzünün tüm insanlarını ve hayvanlarını (Tekvin, VII, 17-23) değil, yalnız Hz. Nuh'a inanmayan kavmin inanmayan insanlarını yok ettiği anlaşılıyor. İsrâ, 15 âyeti de "Biz elçi göndermedikçe azab edici değiliz" prensibi ile, Tufan etkisinin yalnız Tanrı ve emirlerini yalanlayan Nuh Kavmiyle sınırlı olduğuna ışık tutmuş oluyor. Yani Nuh Kavmi'nin yerleşim alanı dışındaki canlılara bir zarar gelmiyor.

Ayrıca Kur'an, İsrail Oğullarından ve peygamberlerinden bahsederken "Ey Nuh ile beraber taşıdığımız kişilerin soyu!" (İsrâ, 3), demekle onlara verdiği değeri anlatırken, diğer yönden yeryüzünde, gemide zürriyetleri taşınmayan, Tufan felâketine muhatap olmayan, Nuh'un ve kavminin soyundan olmayan milletlerin de bulunduğu işaret etmiş oluyor. Tufan'ın bölgeselliğini açıklamış ve Tevrat'ın ilgili âyetlerini tashih etmiş oluyor.

a. Gemiye Alınan İnsanlar:

Tevrat, gemiye ilâhi emir gereği sadece Hz. Nuh ve âilesinin alındığını söyler ki, bunlar Hz. Nuh ve karısı (Hz. İdris'in kızı Naamah), üç oğlu Ham, Sam, Yafes ve karılar (bunlar Hz. İdris'in oğlu Methusaleh'in üç kızıdır, Talmud, 25) toplam

²¹ Araf, 69.

²² Pectr, 7.

²³ Tevrat, Tekvin, 36, 43; 1. Tarih I, 54.

²⁴ John D. Davis, *The Westminster Dictionary of The Bible*, Philadelphia 1944, s. 267.

²⁵ Roland ve Vauk, *The Early History of Israel*, London 1978, s. 53.

²⁶ Araf, 69.

²⁷ Tekvin, VII, 20-24.

²⁸ Talmud, 26.

²⁹ Tekvin, VIII.

sekiz kişilerdir³⁰. Yine Tevrat'a göre bunların dışındaki yeryüzünün tüm insanları ölmüşlerdir. Bugünkü insanlar, insanlığın Hz. Adem'den sonraki 2. atası saydıkları Nuh ve üç oğlunun soyundan gelmektedir³¹.

Kur'ân-ı Kerîm ise Tevrat'ın açıklamasından ayrılır : "... ve hakkında söz geçenler hâriç olmak üzere âleni ve insanları gemiye yükle!" (Hûd, 40) buyruğu gereğince Hz. Nuh âilesinden ve kavminden insanları gemiye almıştır. Hatta kendisine inanmayan oğullarından biri, su yükselirse dağlara ve yükseklere kaçabileceği düşüncesiyle gemiye binmemiş ve dalgalar içine sürüklenerek boğulmuştur³². Onun için dúa etmek isteyen babasına da izin verilmemiştir³³. Tevrat'ın aksine, Kur'ân'a göre Nuh'un karısı da inanmayanlardan olduğu için gemiye binmemiş ve boğulanlardan olmuştur³⁴.

Gemiye, çoğu toplumun aşağı sınıflarından inanan erkek ve kadınlar binmiştir. Tufan öncesi, kavminin ileri gelenleri Nuh'dan inanan aşağı sınıfla ilişkisini kesmesini istediklerinde, O da: "Ben onları kovarsam Allah'tan beni kim (kurtarabilir, bana kim) yardım eder"³⁵ diyerek, inanmayanların tekliflerini reddetmişti. Bu sebeple İlahî emir gereği, gemiye yalnız inananları almıştı. Daha sonraları insanlığa gönderilen peygamberlerin çoğu onların nesillerindedir. Bu hususu Kur'ân "... Peygamberliği de, kitabı da onların nesillerine verdi..." (Hadîd, 26) buyurur. Yine Hz. İbrahim ve Hz. Muhammed'in de Hz. Nuh'un soyundan olduklarına işaret eder³⁶. Peygamberimizin hitap ettiği Hicaz halkının da, gemide taşınanların soyundan geldiği Kur'ân'ın açıklamasından anlaşılıyor (İsrâ, 3).

Geminin dışında kalan Nuh kavmi mensuplarının işe, hepsi boğulmuştur. Kur'an "Onun, âyetlerimizi yalanlayan kavminden biz öcünü aldık. Hakikat onlar kötü bir kavimdiler. Biz de işte topunu birden (suda) boğduk" (Enbiya, 77), buyuruyor. Gemi dışında kalan yeryüzünün tüm canlılarının boğulduğuna dair bir işaret yoktur. Ancak Hz. Nuh'un "Yerde kâfirlerden yurd tutan hiç kimseyi bırakma" (Nûh, 26) duası ise onun kendi kavmi için geçerli olmuştur, nitekim "Onun âyetlerimizi yalanlayan kavminden öcünü aldık. Hakikat onlar kötü bir kavimdiler, Biz de işte to-

punu birden (suda) boğduk" (Enbiya, 77) âyeti duanın kabul gördüğünü ve duanın muhatabının Nuh kavmi olduğunu açıkça gösteriyor.

b. Gemiye Alınan Hayvanlar

Tevrat gemiye yeryüzünün tüm hayvan türlerinden, aslandan file, yılanlardan akrebe, sivri sinekten kartala kadar, uçan, sürünen, koşan hayvanlardan belirli oranda alındığını haber veriyor³⁷. Bu hususta, temiz hayvanlardan 7'şer çift, murdar hayvanlardan 2'şer çift, kuşlardan 7'şer çift olmak üzere çeşitli sayılar veriliyor³⁸.

Kur'ân'a göre, gemiyi yapması, tandırdan sular kaynayanca her cinsten birer çift hayvanı gemiye alması tavsiye edilir³⁹. Ancak Tufan başladıktan sonra dünyanın çeşitli bölgelerinde yaşayan hayvanlardan birer çift aramak, onları felâketin başladığı Tufan bölgesine ve gemiye getirmek pek mâkûl görünmüyor. Zaten onları toplamaya zaman da kalmıyor. Bunun anlamı, kendisine inanan insanlardan olduğu gibi kendi tasarrufunda olan çiftliğinin küçük ve büyük baş hayvanlarından damızlık olmak üzere birer çift alması olmalıdır. Tevrat'ın dediği gibi başka türlü olsaydı, Kur'ân ona işaret ederdi. Çünkü vahşiler de dahil, sürünen, yürüten ve uçan hayvanların bir yere doldurulması, yiyeceklerinin temini vs. çok büyük mucizevî olaylardır ki, Kur'ân mutlaka zikrederdi. Kendi oğlu babasının sözünü dinlememişken, nasıl olur da yılanlar, kaplanlar v.s. gemiye doluşurlar? Kur'ân bunu doğrulamıyor ve Tevrat'a sızan efsanevî tasavvurları nesh etmiş, düzeltilmiş oluyor. Gemiye alınan hayvanlar, koyun, keçi, sığır vs. gibi evcil hayvanlar olmalıdır. Bunların binlerce yıl önce evcilleştirildiğini de biliyoruz.

³⁰ Tekvin, VI, 8; VII, 7.

³¹ Tekvin, X, bölüm.

³² Hûd, 42-43; Mû'minun, 27.

³³ Hûd, 46-47.

³⁴ Tahrim, 10.

³⁵ Hûd, 27 - 31 ; Şuara, 111-114.

³⁶ Hâkka, 211.

³⁷ Tekvin, VII, 17 - 23.

³⁸ Tekvin, VI, 19 - 22; VII, 14 - 16.

³⁹ Mû'minun, 27.

TUFAN'IN SÜRESİ ve ZAMANI:

Tevrat Tufan'ın 40 gün ve 40 gece sürdüğünü söyler⁴⁰. Bu sürede dünya sularla dolar, en yüksek dağların üzerini aşar ve her yeri sular kaplar, 150 gün dünya denizlerden ibâret olur. Daha sonra sular alçalmaya başlar, 7. ayda dağların tepeleri görünür ve ayın 17. gününde gemi Ağrı dağları üzerine oturur⁴¹. Sular 10. aya kadar daha da çekilir ve 10. ayın başında diğer dağların da tepeleri görünmeye başlar. Bir yılın sonunda yer yüzündeki sular kurur ve Tufan sonrası 1. yılın 2. ayının 17'sinde gemidekiler dışarı çıkarlar⁴².

Kur'an ise, Tufanın ve geminin yüzme süresi hakkında açıklamada bulunmaz, her hangi bir takvim vermez. Bu konuda müslüman yazarların kaynak göstermeden anlattıkları haberler tamamen Tevrat ve Talmud kaynaklıdır.

Tufan'ın ne zaman meydana geldiği konusunda ne Tevrat'da ne de Kur'an'da açık bir ifade vardır. Ancak dolaylı bilgilerden hareketle bazı bilinmeyenlere ulaşma teşebbüsleri olmuştur. Orta Doğu arkeolojisiyle ortaya çıkan çivi yazılı metinlerdeki Tufan hikâyelerinin yazılı tarihleri M.Ö. 2000 yıllarından daha öncelere gitmez.⁴³ Anlatılan hikâyeler Mezopotomya'da yaşanan büyük bir su baskını olayını efsaneleşmiş bir şekilde anlatmış olabileceği gibi, Nuh Tufan'ı ile bölgesel motiflerin sanatkârlar elinde sentezlenmiş anlatımları da olabileceği aklı geliyor. Bu yöndeki folklorik değerli çalışmaları takdirle karışılıyor⁴⁴. Ancak gayemiz halk kültürü ve edebiyatı ile ilgili bir araştırma değil, olayla ilgili hakikatları bulmaya yönelik olduğu için, vahye dayalı haberlere dönüyorum.

a. *Tevrat baberlerine göre*, Hz. Nuh'un torunu Azer'in oğlu İbrahim Tufan'dan 292 yıl sonra doğmuş ve dedesi Nuh'un (a.s.) yanında büyümüştür⁴⁵. Bu haberden hareketle Tufan'la ilgili bir tarih tesbiti yoluna gidilmiş ve Süryani rahip Aziz Günel, Nuh'un gemisinin M.Ö. 2347 yılında Kardo (Cûdi) dağına oturduğunu hesap etmiştir⁴⁶. Batılı ilâhiyatçılar Tufan'ın M. Ö. 22. ve 21. yüzyıllarda olabileceğini düşünmüşlerdir⁴⁷. Bunlar Tevrat'a dayalı yorumlardır.

b. *Kur'an'a göre (Kamer, 13) ise*, Hz. Nuh ve inananlar "Tahtalar ve çivilerle yapılmış gemi üzerinde" (*alâ zâtı elvâbin ve dusurın*) taşınmışlardır⁴⁸. Burada *elwâb* tahtalar, *dusur* çiviler olarak tercüme edilmiştir. Elmalılı H. Yazır, âyeti "tahtalı ve çivili bir şeye bindirdik" şeklinde tercüme etmiştir. Yine *elwâb levb* kelimesinin çoğuludur. *Levb*, her neden olursa olsun tahta gibi yassı olan şeye denir. *Dusur* da, *disar*'ın çoğuludur. *Disâr*, geminin tahtalarını birbirine bağladıkları bağ, kenet, perçin (çivi) veya halata denir. *Zât-ı elwâb* ve *dusur*'dan maksat gemidir..." diye açıklamıştır⁴⁹. Kur'an'ın ifade ettiği gibi Hz. Nuh gemisinin yapımında "tahta" ve "çivi" kullanmıştır (Kamer, 13). Yâni gemi, tahta levha ve madensel çivi yapma teknolojisinin bulunduğu devirde inşa edilmiştir. Ağacın tahta, levha haline getirilebilmesi, bunları tutturacak çivinin kullanılabilmesi için, sert madenlerin, en azından bakır veya bronzun keşfedilmiş olması; gemi yapma tekniğinin ve kavramının bilinmesi gerekir. Bunların tarihi gelişimini bilirsek, problemin çözümüne biraz daha yaklaşmış oluruz. Eski Çağların süper ülkesi Mısır'da M.Ö. 4. bin yılda ilkel gemi yapımı ve bakır madeni biliniyordu⁵⁰. Yine M.Ö. 3400-3100 yıllarındaki Ak Deniz'de sahil boyunca ve Nil nehrinde dolaşabilen basit gemilerin yapıldığı, ticaret ve taşımacılıkta kullanıldığı biliniyor⁵¹. Bunlar Lübnan'dan Mısır'a kereste taşıyorlardı. Yapımlarında tahta ve madeni çivi kullanılıyordu⁵². Bakır işçiliğinin gelişmesine paralel, ağaç ve tahta işçiliği de gelişmişti⁵³. Normal

⁴⁰ Tekvin, VII, 4, 12-13.

⁴¹ Tekvin, VIII, 5.

⁴² Tekvin, VIII, 5-16.

⁴³ Bilal Aksoy, *Çadaş Bilimler Işığında Nuh'un Gemisi ve Tufan*, Ankara 1987, 49.

⁴⁴ Bkz. B. Aksoy, *Nuh'un Gemisi*, isimli değerli çalışması!

⁴⁵ Tekvin, XI, 10-32.

⁴⁶ Aziz Günel, *Türkiye Süryaniler Tarihi*, 29; Bekir Aksoy, 91.

⁴⁷ Maurice Bucaille, *Tevrat, İnciller ve Kur'an*, ter. M. Ali Sönmez, Konya 1979, s. 61.

⁴⁸ Süleyman Ateş, *Yüce Kur'an'ın Çağdaş Tefsiri*, IX, 158.

⁴⁹ Elmalılı Hamdi Yazır, *Hak Dini Kur'an Dili*, Zaman, c. VII, 348-349.

⁵⁰ Child, 53.

⁵¹ Child, 58, 72, 80.

⁵² Child, 75 - 79.

⁵³ Child, 86.

⁵⁴ Child, 93 - 95.

gemilere, M.Ö. 3. bin yıl başları ile 4. bin yıl sonlarından itibaren rastlanır⁵⁴.

Bu durumda Hz. Nuh'un gemisini yapabilmesi, tahta ve çivi kullanabilmesi M.Ö. 3500 yıllarından daha öncelere gitmesi tarih ve arkeoloji ilmine göre mümkün değildir. Tahta ve çivi kullanmak o çağlar için ayrıcalıklı bir özellik olmalı ki, Kur'ân bunu zikretmek ihtiyacı duymuştur. Bu gemi içinde insanları, hayvanları ve gıdalarını haftalarca veya aylarca taşıyabilecek kapasitede olmalıdır. Hele İrem şehrinin bulunduğu Filistin bölgesinin teknolojiye Mısır ve Mezopotamya'dan çok daha gerilerde olduğu dikkate alınırsa bu tarih daha da gerilere gider. Tefsirlerdeki geminin eni, boyu ve yüksekliği ile ilgili haberler Tevrat'a dayanan israiliyattır⁵⁵. Tasavvur edilen büyüklükleri ifade için kullanılmış hayal ve anlatım özelliği olmalıdır. Kur'ân'da ölçü ve plân haberleri yoktur.

Arkeoloji, tahta ve çivinin kullanıldığı Bronz Çağında, Hz. Nuh'un yaşadığı Edom bölgesinin M.Ö. 2700'lü yıllarda insanlardan birdenbire boşalverdiğini ve daha sonra da bölgeye M.Ö. 2600'lerde boylu-boslu insanların göç edip yerleştiğini söylüyor⁵⁶. Bu bilgiler dikkate alınırsa, Tufan'ın M.Ö. 2700'lü yıllarda olma ihtimali kuvvet kazanıyor. Kur'ân'ın yer ve tarihe ışık tutan işaretleri ile arkeolojik bilgiler birbirini tamamlıyor. Bilimsel şahitlerin sayısının artması, nakli ve aklı bilgilerin birbirini tamamlaması kanaatlarımızı doğruluyor. Kanaatımızca, Tevrat tefsircilerinin hesapları da 3-4 asır hata ile gerçeğe yaklaşmış oluyor.

Bu bilgiler *Ad* kavminin de bölgeye göçüne ve yaşadığı yıllara ışık tutmuş oluyor.

GEMİNİN KARAYA OTURDUĞU YER :

Tufan sonrası geminin karaya oturduğu yer hakkında Tevrat ve Kur'ân arasında bazı ayrılıklar vardır. Tevrat bu yerin "Ağrı" dağı⁵⁷ veya "Kardo"⁵⁸ olduğunu söylerken, Kur'ân "*cûdî*" diyor. Bu isimleri taşıyan dağların her ikisi de Hz. Nuh'un Tufan sonrası yerleştiği rivâyet edilen Mezopotamya'nın kuzeyindeki yüksek dağlardır. Biri Fırat havzasının yüksek dağlarından Ağrı, diğeri Dicle havzasının

yüksek dağlarından Cûdî'dir.

Acaba Hz. Mûsâ'ya Tevrat indigi devirlerde (M.Ö. 13. yy.), yani günümüzden 3200-3300 yıl önce Nil vâdisinden Sina'ya geçen İsrail Oğulları kendilerinden yaklaşık 3000 km uzaktaki Kaf dağlarının en yüksekği Ağrı'yı veya Kuzey Mezopotamya'nın Cudi'sini (Kardo) biliyorlar mıydı? Veya bu isimler 1500 veya 3000 sene önce de aynı dağların isimleri miydi? Allah Hz. Mûsâ'ya nerede olduğunu bilmediği bir ismi mi vahyetmişti? Kur'an'da adı geçen Cehennem bitkisi zakkum'un, güzel çiçekli fakat zehirli bir Ak Deniz bitkisine atfedildiği gibi, insanlar da coğrafya bilgilerinin artmasıyla anılan yüksek dağlara bu isimleri mi vermişlerdi? Niçin Himalaya değil de Anadolu'daki iki dağa bu isimler verilmişti, bilmiyoruz.

Kur'ân'ın Hûd, 44. âyetinde "Gemi, *cûdî* üzerine oturdu..." buyruluyor. Müfessirler *cûdî*'nin neresi olduğu konusunda çeşitli görüşler ileri sürmüşlerdir. Daha çok Tevrat'daki gibi bir dağ ismi olabileceği ihtimali üzerinde durmuşlar ve Cûdî isimli bir dağ aramışlardır. Elmalılı Hamdi Yazır bu görüşleri şöyle özetlemiştir: "Cûdî, Engince bir dağdır ki, Musul'da denilmiş, El-Cezire'de, Amid'de, Şam'da denilmiş... Bir de denilmiştir ki, Cûdî isimli bir dağ Hicaz, Filistin ve Kuzey Mezopotamya bölgeleri üçgeninde aramışlardır. Ancak kesin bir karar veremeyip, bazıları Hz. Nuh'a yakışır yüksek bir dağ bulmaya çalışırken, bazıları da bu kelimenin "özel isim olmadığı", her hangi bir "dağ" anlamında bir cins isim olduğu kanaatine varmışlardır: Günümüz ilim adamları da bu görüşleri nakletmekle kendilerinin de kesin bir kanaata varamadıklarını zımnen ortaya koymaktadırlar⁶⁰.

Kanaatımızca problemin çözümünü yine de Kur'ân'ın kendi içinde aramak gerekir. Nitekim dışında arayanlar, Tevrat'dan esinlenerek özel bir "dağ" bulmaya çalışmışlar, mâkul bir çözüme ula-

⁵⁴ Child, 93 - 95.

⁵⁵ Tekvin, VI. Bölüm.

⁵⁶ Roland de Vaux, 53.

⁵⁷ Tekvin, VIII, 4.

⁵⁸ Aksoy, 91, 174.

⁵⁹ Yazır, IV, 511.

⁶⁰ Bkz. Çeşitli ansiklopedilerdeki konuyla ilgili maddeler.

şamamışlardır. Halbuki Kur'an açıklamasına göre, Hz. Nuh gemisinin oturmasını istediği yer hakkında şöyle dúa eder: "Rabbim, beni bereketli bir yere indir. Sen konuk ağırlayanların en hayırlısısın" (Mü'minün, 29). Hz. Nuh'un dûasını kabul eden Allah da onu *cûdfî*ye indirir. Özel isim olduğuna dâir elimizde kesin delil olmayan bu kelimeyi, normal sözlük anlamında alırsak kelimenin Arapçada'daki *CVD* kökü "bereketli, cömert, iyi" anlamlarına gelir⁶¹. *Cûdfî* ise *CUD* kökünden nisbet sıfatı olur. O zaman "bereketli, münbit, iyi yer" anlamına gelir ki, âyetteki "*munzelen mübdreken*" (Mü'minün, 29) duasıyla bütünüleşir. İki âyet birbirini tamamlar. Yani Hz. Nuh'un gemisi tufan sonrası, zıraat edip hayvanlarını besleyebilecekleri, bereketli ve verimli bir yere indirilmiştir. Bu iki âyet birlikte düşünülürse, *cûdfî* kelimesinin yer veya dağ özel ismi değil, nisbet sıfatı olduğu anlaşılır.

Netice: Hz. Nuh ve kavmi muhtemelen günümüz Filistin bölgesinde Lût gölünün güneybatısında Eski Ahid'de *Edom* olarak bilinen bölgede M.Ö. 2700'lü yıllarda, Bronz devrinde yaşamış olmalıdır. Zamanın yaygın putperestliği

onlar arasında da yaygındı ve Mezopotamya ve Mısır'daki gibi güneşe, aya ve diğer yıldızlara ve onları temsil eden putlara tapıyorlardı. İnanç sistemleri çevredeki putperest ülkelerden pek farklı değildi. Kendilerine peygamber olarak gönderilen Hz. Nuh Allah'ın bir tek olduğunu öğretmeye çalışıyordu. Kavmi ise reddetmiş ve ölümle tehdit etmişti. Allah da kendilerine gönderilen bu peygamberi ölümle tehdit eden bu kami azgınlıklarının cezası olarak Tufan felâketiyle yok etmiştir. Ancak bu felâket Nuh kavmiyle sınırlı kalmış, dünyanın diğer bölgelerindeki insanları etkilememiş olmalıdır. Kur'an, Sâmi kavimler ve aralarından çıkan peygamberlerin onunla gemide bulunup kurtulanların soyundan olduğunu haber veriyor. Konuya getirdiği bu açıklamalarla hem inanmayanlara nasihat, hem de Tevrat'ın içine sızan mitolojik tasavvurları tashiğ etmiş, yanlışları hakkında tartışmaya girmeden doğrularını açıklamış oluyor.

⁶¹ Hans Wehr, *Dictionary of Modern Written Arabic*, III. Baskı New York, s. 146.